

יחליפנו ולא ימיר אותו טוב ברע", וגומר. ומעשר בכלל כל הקדשים הוא?

אלא, לפי שנאמר "לא יחליפנו ולא ימיר אותו", אם כתבה התורה מקרא זה בלבד, היה משמע לאסור כל תמורת הקדשים: קרבן יחיה, קרבן ציבור, וקרבן מזבח, וקרבן בדק הבית, ודבר שבא חובה, (621) ולקמן יבואר. וכיון שהיה משמע כן, לפיכך תלמוד לומר "לא יבקר", למעט קרבן ציבור וקדשי בדק הבית ודבר שאינו בא בחובה.

ואיך נדרש מ"לא יבקר"? אמר רבי שמעון: והלא מעשר בכלל כל הקדשים היה, ולמה יצא? לומר לך: מה מעשר קרבן יחיד הוא, וקרבן מזבח הוא, ודבר שבא בחובה הוא, ודבר שאינו בא בשותפות הוא [מבואר במשנה], ועושה תמורה. אף כל קרבן יחיד וקרבן מזבח ודבר שבא בחובה

יג-ב ודבר שאינו בא בשותפות, עושה תמורה. ונתמעטו קרבן ציבור והשותפין, וקדשי בדק הבית ודבר, שאינו בא בחובה.

רבי חולק וסובר, שלא צריך למעט כל אלו מההיקש למעשר בהמה. לפי שאפשר למעט קרבן ציבור והשותפין ממה שנאמר "לא יחליפנו ולא ימיר" בלשון יחיד, כמבואר במשנה. וכן אפשר למעט קדשי בדק הבית

מ"קרבן", כמבואר לעיל, ודבר שאינו בא בחובה יבואר לקמן שנתמעט מטעם היותו קרבן ציבור.

הילכך, רבי אומר: למה יצא (622) מעשר מעתה, לידון ב"תמורת שמו" וב"תמורת גופו". (623)

כלומר, (624) מעשר בהמה יצא משאר כל הקדשים ב"דבר חדש", הנקרא "תמורת שמו". שאם טעה האדם המונה את הצאן ומעבירם תחת השבט, וקרא למי שיצא עשירי "תשיעי", ולזה שיצא אחד עשר קרא "עשירי" — כולם קדושים!

זה שיצא עשירי, הרי הוא קדוש בקדושת מעשר בהמה, הואיל והוא יצא עשירי, למרות שקרא לו "תשיעי".

זה שיצא אחד עשר, קדוש בקדושת שלמים הואיל וקראו עשירי, אף על פי שהקריאה היתה בטעות, שאינו עשירי. והלכה זו נלמדת [בכורות ס ב] ממה שאמרה התורה בפרשת מעשר [שם] "וכל מעשר", וחידוש מיוחד הוא במעשר בהמה, ואינה בכל הקדשים, והוא הנקרא "תמורת שמו".

וכיון שיצא מעשר לדון בדבר החדש, ב"תמורת שמו", לכן הוה אמינא שאין לך

[ראה הערה הבאה] והשארנו את הגירסא שבדפוס.

624. מבואר על פי פירוש השני של רש"י, ורש"י מעיד שהוא הפירוש העיקרי. והוא הפירוש הראשון של תוס' ד"ה לדון. ולפי פירוש זה מתפרש המשך הגמרא "ולומר לך", שאינו לימוד חדש ["קרבה" ו"אין קריבה",

621. גירסת רש"י והשיטה מקובצת.

622. גירסת השיטה מקובצת.

623. יש כאן כמה גירסאות ברש"י [ועיין הגהות הב"ח] ובתוס', ובשיטה מקובצת, וברבינו גרשום, וקשה לעקוב על הגירסא האמיתית, ואיזו גירסא מתאימה לפירוש השני של רש"י